

พหุระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน
ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*
(THE MULTI-LEVEL FACTORS AFFECTING SUCCESS IN DEVELOPING
STUDENTS' ETHICS OF PROTOTYPE BUDDHIST SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION)

นพรัตน์ ชัยเรือง**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ค้นหาปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนโดยมีความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมเป็นตัวแปรตาม ในระดับนักเรียน ประกอบด้วย พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ระดับห้องเรียนประกอบด้วย ความพึงพอใจของครูในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน และระดับโรงเรียนประกอบด้วย ความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย นักเรียน 1,040 คน ครู 208 คน และผู้บริหารโรงเรียน 52 คน รวมทั้งสิ้น 1,300 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบวัดรวม 3 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลในการหาค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรม SPSS for the Windows และวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรม LISREL 8.72

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
2. ปัจจัยระดับนักเรียน พบว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ได้รับอิทธิพลทางตรง

*วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เชิงบวกจากลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนักเรียน การสนับสนุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมเชิงบวก เพศหญิงมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ส่วนสถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดานักเรียน รายได้ของผู้ปกครองนักเรียน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน

3. ปัจจัยระดับห้องเรียน พบว่าความพึงพอใจ ของครูในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนได้รับอิทธิพลเชิงบวกจากตัวแปรปัจจัยคุณภาพการสอนของครูมากที่สุด รองลงมาคือ การสนับสนุนทางสังคมของครู ส่วนตัวแปรอื่นๆ เช่น อายุของครู ความพึงพอใจของครูต่อการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของครู มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกทั้งสิ้น ขณะที่ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ของครู กิจกรรมและบรรยากาศกระบวนการพัฒนาจริยธรรมไม่มีอิทธิพลใด ๆ ต่อความพึงพอใจ ของครูในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน

4. ปัจจัยระดับโรงเรียน พบว่าความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากตัวแปรปัจจัยเดียว คือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร ขณะที่ตัวแปรวิสัยทัศน์ของผู้บริหารและภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกส่วนวัฒนธรรมโรงเรียน บรรยากาศโรงเรียน นโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรม ไม่มีอิทธิพลใดๆ ต่อความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนา

จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine the levels of success in developing students' ethics, and to investigate factors relating to students, classrooms, schools that affected the success of developing students' ethics in prototype Buddhist schools under the Office of Basic Education Commission. Specifically, this study aimed at examining 3 levels of causal factors influencing the success of ethical development, which included the student, classroom, and school levels. Regarding the student level, it focused on student's ethical behavior. For classroom level, the main emphasis was placed on the teachers' level of satisfaction in developing students' ethics. Also, at classroom level, it consisted of the administrator's abilities in developing students' ethics and students' desired attributes. There are 1,300 subjects participating in this study, including 1040 students, 208 teachers, and 52 school administrators. These subjects were selected by the multi-stage sampling technique. The instruments use in this study included 3 questionnaires and measurement inventories. Data analysis was conducted using the SPSS for the Windows. The program of LISREL 8.72 was also operated to analyze multi-levels of path Analysis.

The results of this study were as follows:

1. The level of success of developing

students' ethics in prototype Buddhist schools under the Office of Basic Education Commission was found at a relatively high level.

2. Regarding factors at student level, it was revealed that students' ethical behaviors were directly and positively influenced by their future-oriented aspect and self-control. The factors including students' upbringing, social supports, and environment were ranked second that directly and positively shaped students' ethical behaviors. Also, it was found that a gender factor, especially being female, had a positive effect on students' ethical behaviors. Finally, it was shown that students' socio-economic background, the parents' amount of income, and the use of ethical reasons had no influence on their ethical behavior.

3. Considering factors at classroom level, it was found that the teachers' levels of satisfaction in developing students' ethical behaviors were positively and largely affected by a factor pertaining to the quality of teaching. The second factor influencing the teacher levels of satisfaction was the social supports. Other variables, such as teacher's age, their satisfactory level toward their job performance, and their ethical behaviors had an indirectly positive influence on their levels of satisfaction. However, the teachers' educational levels, experiences, activities and atmosphere in developing students' ethical behaviors did not influence their levels of satisfaction.

4. With regard to factors at school level, abilities in developing students' ethical behaviors

and students' desired attributes were positively influenced their ethical behaviors. Also, it was found that the administrators' visions and leadership had an indirectly positive influence on their abilities in developing students' ethical behaviors and students' desired attributes. Finally, it was shown that factors including school culture, atmosphere, policies and strategic plans in ethical development had no influence on administrators' abilities in developing students' ethical behavior and students' desired attributes.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้สภาพสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วแต่ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไม่ได้เป็นหลักประกันที่จะสร้างความก้าวหน้าในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ตรงกันข้ามความเจริญดังกล่าวได้เข้ามามีส่วนสร้างปัญหาสังคม และมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทย เช่น ปัญหาเสพติด การพนัน ความวิปริตทางเพศ อาชญากรรมที่รุนแรง เด็กกำพร้า ผู้ใหญ่ เด็กฆ่าตัวตาย เป็นต้น (พระธรรมปิฎก (ประยุตฺร ปยุตโต), 2539, หน้า 10 ; ดวงเดือน พันธุมนาวิน , 2539, หน้า 48) สิ่งเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้ว่าสังคมเสื่อมโทรมลงกว่าเดิมเป็นอันมาก ความเจริญทางวัตถุยิ่งหลั่งไหลเข้ามาเพียงไร ก็ยิ่งทำให้สังคมเสื่อมโทรมมากขึ้นเป็นลำดับ (ปราชญา กล้าผจญ, 2549, หน้า 1) จากเหตุผลดังกล่าวหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงตระหนักและเห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม ได้กำหนดให้มีการพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ความสามารถ

ควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรม เช่น มาตรา 81 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุไว้ว่า "รัฐจะต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม" (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2541, หน้า 25) มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ระบุไว้ว่า "การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศึกษา แห่งชาติ, 2546, หน้า 5) แต่ปัญหาดังกล่าวยังไม่ลดน้อยลงรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป็นนโยบายแผนยุทธศาสตร์โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โครงการขุฑูตความดี และโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เกิดจากผู้ดำเนินโครงการผู้รับผิดชอบหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจขาดความจริงใจในการปฏิบัติงาน (สมนถุมลเพ็ชรฉนิ, 2543, หน้า 4)

จากแนวคิดต่างๆ ที่กล่าวข้างต้นสรุปว่าในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาให้ไปสู่ความสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ มากมายที่สนับสนุนให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ เช่น ภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ผู้นำ คุณภาพในการบริหารของผู้บริหาร คุณภาพโดยรวมของครู คุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้เรียน บรรยากาศและ

สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ (Bass Avolio, 1994, p. 2; เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2543, หน้า 23-34)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อศึกษาปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เพื่อสร้างโมเดลพุทธระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับดังนี้

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา สถาบันครอบครัว และหน่วยงานต่างๆ ใช้เป็นแนวคิดและแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมนักเรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

2. เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนนำไปใช้เป็นแนวทางการกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์และรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนให้เกิดผลสำเร็จ

3. เป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาจริยธรรมบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ปัจจัยระดับโรงเรียน ประกอบด้วย วัฒนธรรมของครู ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร พฤติกรรมทางจริยธรรมของผู้บริหาร นโยบาย/ยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรมของโรงเรียน วัฒนธรรมโรงเรียนและบรรยากาศโรงเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน ประกอบด้วย ลักษณะทางชีวสังคมของครู คุณภาพการสอนของครู พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของครู กิจกรรมและบรรยากาศกระบวนการพัฒนาจริยธรรม ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของครู การสนับสนุนทางสังคมของครู และปัจจัยระดับนักเรียน ประกอบด้วย ลักษณะทางชีวสังคมของนักเรียน การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง การสนับสนุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน และการควบคุมตนเองของนักเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ (วิถีพุทธกัลยาณมิตรระดับมัธยมศึกษา) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 60 โรงเรียน รวม 13,779 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 52 คน ครูผู้สอน 208 คน และนักเรียน

1,040 คน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2550 รวมทั้งสิ้น 1,300 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะสมกับหน่วยในการวิเคราะห์ของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 670-610) มีดังนี้

2.2.1 กลุ่มตัวอย่างระดับโรงเรียน เลือกผู้บริหารโรงเรียนหรือรักษาการในตำแหน่งผู้บริหาร โดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 52 โรงเรียนๆ ละ 1 คน รวม 52 คน

2.2.2 กลุ่มตัวอย่างระดับห้องเรียน เลือกโดยการสุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกลุ่มตัวอย่างเดียวกับระดับโรงเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 4 คน จำนวน 52 โรงเรียน รวม 208 คน

2.2.3 กลุ่มตัวอย่างนักเรียน ได้จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ ในกลุ่มตัวอย่างเดียวกับระดับโรงเรียน และระดับห้องเรียนด้วยวิธีการหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) คือสุ่มห้องเรียน 1 ห้องและสุ่มนักเรียนอย่างง่ายในห้องเรียนนั้นให้ได้จำนวน 20 คน รวมนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 1,040 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

3.1 ตัวแปรอิสระ ระดับโรงเรียน ประกอบด้วย วัฒนธรรมของครู ภาวะผู้นำของผู้บริหาร พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร นโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรม วัฒนธรรมโรงเรียน บรรยากาศโรงเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน ประกอบด้วย ลักษณะทาง

ชีวิตสังคมของครู คุณภาพการสอนของครู พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของครู ความพึงพอใจของครูต่อการปฏิบัติงาน การสนับสนุนทางสังคมของครู กิจกรรมและบรรยากาศกระบวนการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ปัจจัยระดับนักเรียน ประกอบด้วย ลักษณะทางชีวิตสังคมของนักเรียน การสนับสนุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนักเรียน ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองของนักเรียน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ความพึงพอใจของครู ในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบวัด จำนวน 3 ฉบับ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content Validity) และโดยการนำแบบสอบถามและแบบวัดไปทดลองกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างกับผู้บริหารสถานศึกษาครู และนักเรียน ในโรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30, 35 และ 40 ตามลำดับ แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เป็นรายข้อโดยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation) หลังจากนั้นนำผลจากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา

(-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารครูผู้สอนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนต่างๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัย โดยมีการประสานและทำความเข้าใจร่วมกันล่วงหน้า ซึ่งได้ข้อมูล 100 %

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้วิธีการดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 3 ด้าน วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปร (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows (Version 11.5)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างโมเดลเชิงสาเหตุพหุระดับของตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโดยใช้วิธีวิเคราะห์เส้นทาง (Multi-level

of Path Analysis) โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.72
ครอบคลุมตัวแปรทั้ง ระดับโรงเรียน ระดับ
ห้องเรียน และระดับนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรม
นักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธโดยรวมอยู่
ในระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาความสำเร็จ
เป็นรายตัวแปร พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของ
นักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ความพึงพอใจของ
ครูในการพัฒนาจริยธรรมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง
และ ความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนา
จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
นักเรียนอยู่ในระดับสูง

2. ปัจจัยระดับนักเรียน พบว่า พฤติกรรม
เชิงจริยธรรมของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรง
และเชิงบวกจากลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุม
ตนเองมากที่สุด รองลงมาคือการสนับสนุนทาง
สังคมและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมีอิทธิพลทาง
ตรงและทางอ้อมเชิงบวก การอบรมเลี้ยงดูของ
ผู้ปกครองนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม
เชิงบวก เพศหญิงมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ
พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน สถานภาพ
ทางครอบครัวของบิดามารดานักเรียน รายได้ของ
ผู้ปกครองนักเรียนและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ของนักเรียนไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม
ต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน

3. ปัจจัยระดับห้องเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ย
ความพึงพอใจของครูในการพัฒนาจริยธรรม
นักเรียน ได้รับอิทธิพลเชิงบวกจากตัวแปรปัจจัย
คุณภาพการสอนของครูมากที่สุด รองลงมาคือ

การสนับสนุนทางสังคมของครู ส่วนตัวแปรอื่นๆ
เช่น อายุของครู ความพึงพอใจของครูต่อการ
ปฏิบัติงาน และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของครู มี
อิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก ส่วนระดับการศึกษาของ
ครู ประสบการณ์ของครู กิจกรรมและบรรยากาศ
กระบวนการพัฒนาจริยธรรมไม่มีอิทธิพลใดๆ ต่อ
ความพึงพอใจของครูในการพัฒนาจริยธรรม

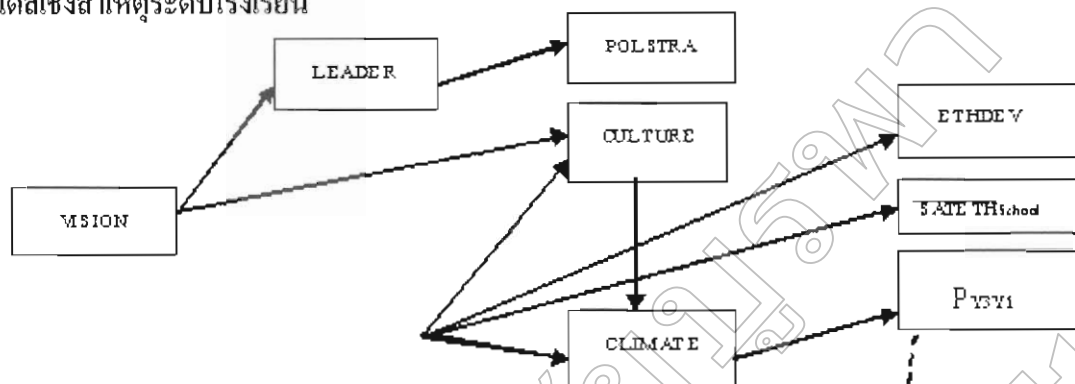
4. ปัจจัยระดับโรงเรียน พบว่า ความสามารถ
ของผู้บริหารในการพัฒนาจริยธรรมและคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของนักเรียน ได้รับอิทธิพลทางตรง
และทางอ้อมเชิงบวกจากตัวแปร พฤติกรรมเชิง
จริยธรรมของผู้บริหาร ส่วนวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร
ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวก
แต่เน้นโยบายและแผนพัฒนายุทธศาสตร์พัฒนา
จริยธรรม วัฒนธรรมโรงเรียน และบรรยากาศ
โรงเรียนไม่มีอิทธิพลใด ๆ ต่อความสามารถของ
ผู้บริหารในการพัฒนาจริยธรรมและคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของนักเรียนและไม่มีตัวแปรอิสระ
ใดๆ ในระดับห้องเรียนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิง
จริยธรรมของนักเรียน

3. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของ
ปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับ
โรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนา
จริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน สามารถสรุปด้วยการสังเคราะห์จากแนวคิด
และข้อเสนอแนะของ บรูม (Bloom, 1980) และ
สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2539) ที่เสนอแนะว่า งาน
วิจัยทางการศึกษาควรศึกษาตัวแปรที่เป็นตัวแปร
เชิงกระบวนการที่สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อการ
นำไปสู่การปฏิบัติได้พร้อมกันให้พิจารณาคัดเลือก
ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวกเท่านั้น และคำนึงถึง

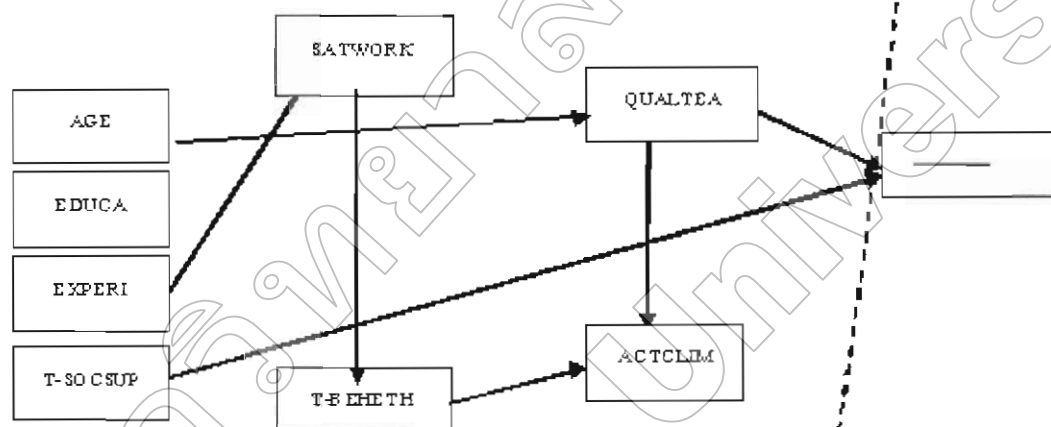
โรงเรียนเป็นองค์กรตามทฤษฎีระบบ (เสริมศักดิ์ วิชากรณ, 2543) ทั้งอิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตาม ในแต่ละระดับ และตัวแปรต้นในระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน ที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทางที่มีนัยสำคัญจากตัวแปรในระดับนักเรียน สรุปในรูปของอิทธิพลเชิงสาเหตุที่มีความสัมพันธ์แบบพหุระดับของตัวแปรระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามภาพที่ 1 และเพื่อให้การศึกษาตามแผนภาพที่ 1 มีความเข้าใจตรงกัน จึงกำหนดสัญลักษณ์ดังนี้ FEMALE แทนเพศหญิง, INCOME แทนระดับรายได้ของผู้ปกครองนักเรียน, MARSTAT แทน สถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดานักเรียน, SOCSUP แทน การสนับสนุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน, CARE แทน การอบรมเลี้ยงดูจากผู้ปกครอง, FUTORCOL แทน ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองของนักเรียน, REASON แทน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน, AGE แทนอายุของครู, EDUCA แทน ระดับการศึกษาของครู, EXPERI แทน ประสบการณ์การสอนของครู, T-SOCSUP แทน การสนับสนุนทางสังคมของครู, SATWORK แทน ความพึงพอใจของครูต่อการปฏิบัติงาน, QUALTEA แทน คุณภาพการสอนของครู, T-BEHETH แทน พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของครู, ACTCLIM แทน กิจกรรมและบรรยากาศกระบวนการพัฒนาจริยธรรม, VISION แทน วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร, LEADER แทน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร, AD-BEHETH แทน พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร, POLSTRA แทน นโยบายและแผน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจริยธรรม, CULTURE แทน วัฒนธรรมโรงเรียน, CLIMATE แทน บรรยากาศโรงเรียน, BEHETH แทน พฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน, SATETH แทน ความพึงพอใจของครูในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน, ETHDEV แทน ความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาจริยธรรม และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน, BEHETH class แทน ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนรายห้องเรียน, BEHETH School แทน ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนรายโรงเรียน, SATETH Class แทน ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของครูในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนรายห้องเรียน, SATETH School แทน ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของครูในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนรายโรงเรียน และ → แทน ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามแสดงทิศทางของอิทธิพล, $X_1 \rightarrow$ แทน เส้นทางและค่าอิทธิพลของเพศหญิงส่งผลต่อ, $X_2 \rightarrow$ แทน เส้นทางและค่าอิทธิพลรายได้ของผู้ปกครองนักเรียนที่ส่งผลต่อ, $X_3 \rightarrow$ แทน เส้นทางและค่าอิทธิพลสถานภาพทางครอบครัวของบิดามารดาที่ส่งผลต่อ, $X_4 \rightarrow$ แทน เส้นทางและค่าอิทธิพลการสนับสนุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่ส่งผลต่อ, $X_5 \rightarrow$ แทน เส้นทางและค่าอิทธิพลการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนักเรียนที่ส่งผลต่อ, $Y_1 \rightarrow$ แทน เส้นทางและค่าอิทธิพล ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองของนักเรียนที่ส่งผลต่อ, $Y_2 \rightarrow$ แทน เส้นทางและค่าอิทธิพลการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ส่งผลต่อ p แทน ค่าระดับความน่าจะเป็น (Probability) ผลจากการสังเคราะห์ทั้งหมดในงานวิจัยดังภาพที่ 1

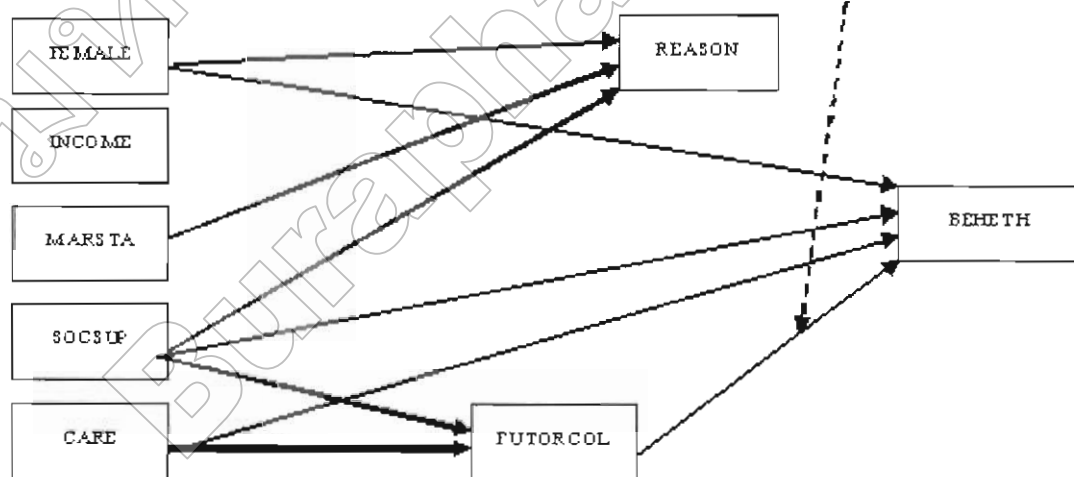
โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

ภาพที่ 1 รูปแบบอิทธิพลเชิงสาเหตุที่มีความสัมพันธ์แบบพหุระดับของตัวแปรของปัจจัยระดับนักเรียน ห้องเรียน และระดับโรงเรียน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่าหากนำพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนมาเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนแล้ว พบว่ามีหลายปัจจัยในระดับนักเรียนที่ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน โดยเฉพาะลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนมากที่สุด ส่วนปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวกับครูและผู้บริหาร เช่น อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ คุณภาพการสอน กิจกรรมและบรรยากาศในการเรียนการสอนของครู วิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของ ผู้บริหาร นโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจริยธรรม และวัฒนธรรมโรงเรียน ไม่ได้มีอิทธิพลใดๆ โดยตรงต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียน ยกเว้นบรรยากาศโรงเรียนที่ทำให้ค่าอิทธิพลของปัจจัยลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างไรก็ตาม หากพิจารณาความสำเร็จของการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนจากความพึงพอใจของครูและความสามารถในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของผู้บริหารแล้วก็พบว่ายังมีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จดังกล่าว

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในครั้งนี้อภิปรายผลสรุปได้ดังนี้

1. ความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนเป็นรายตัวแปร พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

ครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาจริยธรรมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับสูง ดังนั้นเมื่อพิจารณาความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโดยรวมจึงอยู่ในระดับค่อนข้างสูง สรุปได้ว่า ความสำเร็จของการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนในโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นนวัตกรรมใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 14-15) รัฐบาลที่ผ่านมาประกาศให้การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนเป็นวาระแห่งชาติ มีการกำหนดนโยบายและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนกันอย่างชัดเจนและโรงเรียนในโครงการโรงเรียนวิถีพุทธได้นำนโยบายของโครงการไปสู่การปฏิบัติในระดับสูง (อดิศร นันนกำจร, 2549, หน้า 55) และมีการส่งเสริม สนับสนุนอย่างจริงจัง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 , หน้า 23) จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผลการพัฒนาจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

2. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากลักษณะมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเองมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองของนักเรียนเป็นคุณลักษณะหรือปัจจัยอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน กล่าวคือ หากนักเรียนมีความมุ่งมั่นและมีความตั้งใจ มีความอดทนรอผลแห่งความสำเร็จที่จะเกิดขึ้น

ในอนาคตได้ นักเรียนก็จะตั้งใจศึกษาเล่าเรียน มีความประพฤติตนในกรอบแห่งความดีงาม เชื่อฟังครู ตั้งใจปฏิบัติตนเป็นคนดี มีความขยันหมั่นเพียรแล้ว ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดี ปฏิบัติดี สอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยของนักการศึกษา เช่น ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2539, หน้า 2-4) ; มิสเชล และกิลลิแกน (Mischel & Gilligan, 1964, pp. 375-417); ไรท์ (Wright, 1975, p.298); วิบูลย์ พาสี (2546, บทคัดย่อ) และ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2549, 280-296)

3. คุณภาพการสอนของครู มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกความสำเร็จในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงให้เห็นว่าคุณภาพการสอนของครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของครูในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน กล่าวคือ หากครูมีความรับผิดชอบสูง มีความมุ่งมั่นพัฒนาความสามารถในการสอนและการจัดกิจกรรมต่างๆ รวมถึงงานในหน้าที่ในการอบรม สั่งสอนศิษย์ให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ความสามารถสูงแล้ว ย่อมส่งผลให้ครูเกิดความภาคภูมิใจและพึงพอใจในงานที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะครูมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน (สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์, 2548, หน้า 244; ราชันย์ บุญธิมมา 2542, หน้า 362)

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรมีพฤติกรรมที่ดีงาม ถูกต้องเหมาะสม มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง การแสดง

ออกถึงแบบอย่างที่ดีต่อครู นักเรียนและสังคมแล้ว ย่อมเป็นที่เคารพศรัทธาของผู้ร่วมงานโดยเฉพาะ ผู้ได้บังคับบัญชาให้มีขวัญกำลังใจและจะปฏิบัติหน้าที่เต็มความสามารถถึงขั้นประสิทธิผลของงาน ย่อมเกิดขึ้นสร้างความพึงพอใจร่วมกัน (Manning, 1977, p. 4028-A; อ้างถึงใน สงกรานต์ เนินหาด, 2547, หน้า 81 และ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, 2543, หน้า 75)

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ของโรงเรียนต้นแบบวิถีพุทธ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ความพึงพอใจของครูในการพัฒนาจริยธรรมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และความสามารถของผู้บริหารในการพัฒนาจริยธรรมและลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน อยู่ในระดับสูง ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนอื่นๆ ให้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมากยิ่งขึ้น

2. คุณลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองของนักเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นอย่างมาก ดังนั้นโรงเรียนควรให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายหรือแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนในด้านนี้อย่างจริงจัง เพื่อให้การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3. ผลการวิจัยในระดับนักเรียนพบว่า การสนับสนุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมนักเรียน การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองมีอิทธิพลมากที่สุดในการแสดงออกถึงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ดังนั้นครูควรจัดการเรียนรู้โดยใช้

กระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนและ
ติดต่อประสานงานร่วมกันอยู่เสมอ จะช่วยให้การ
พัฒนาจริยธรรมนักเรียนประสบความสำเร็จมาก
ยิ่งขึ้น

4. ผลการวิจัยระดับโรงเรียน พบว่า
พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารส่งผลต่อ
ความสามารถในการพัฒนาจริยธรรมและ
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ดังนั้น
ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญและระมัดระวังใน
การแสดงออกถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของตนเอง
อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัย บรรดาครูโรงเรียนที่
เหมาะสมส่งผลให้ค่าอิทธิพลของตัวแปรลักษณะ
มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองของนักเรียนที่

ส่งผลต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน
สูงขึ้น ดังนั้นในงานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัย
เพื่อค้นหารูปแบบและแนวทางในการส่งเสริมและ
พัฒนาบรรดาครูโรงเรียนให้เอื้อต่อการเสริมสร้าง
ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองของ
นักเรียน

2. จากผลการวิจัย ลักษณะมุ่งอนาคตและ
การควบคุมตนเองของนักเรียน ส่งผลต่อพฤติกรรม
เชิงจริยธรรมนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นในการวิจัย
ครั้งต่อไปควรศึกษาวิเคราะห์หาองค์ประกอบของ
ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะลักษณะมุ่งอนาคต
และการควบคุมตนเองของนักเรียน เพื่อนำผลการ
วิจัยมาส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพคุณลักษณะ
ดังกล่าวของนักเรียนในสถานศึกษาได้อย่าง
เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จักรวาล ภูวนันท์.(2537). ผลการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนสถานสงเคราะห์
เด็กหญิงบ้านราชวิถี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. (2539). ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ (การวิจัยและการพัฒนาบุคคล).
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราชญา กล้าผจญ. (2549). คุณธรรมจริยธรรมผู้นำรัฐ. กรุงเทพฯ : ก.พลการพิมพ์ (1996).
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2539). วินัยเรื่องใหญ่กว่าคิด. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- ราชนันท์ บุญธิมา.(2542). ปัจจัยที่เอื้อต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ไปปฏิบัติ
กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์,
สาขาวิชาการศึกษาและหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- รุ่งทิพย์ พรหมศิริ. (2549). ปัจจัยเชิงพระระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตาม
โครงการ จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิบูลย์ พาสี. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตน ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง
กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ด้านกระบวนการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
สถาบันราชภัฏเลย.
- ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์. (2549). การพัฒนาระดับจริยธรรมของเยาวชนไทยในจังหวัดสกลนคร.
คณะศึกษาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดผลประเมินผล,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สงกรานต์ เนินหาด. (2547). พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหาร โรงเรียน ในทัศนะของครู
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สมจิตร อุดม. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา
ในภาคใต้. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, สาขาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมณฑล เพ็ชรมณี. (2543). บทบาทของบ้าน วัด และ โรงเรียนในการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนประถมศึกษา
ในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประถมศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2543). รายงานการวิจัยเอกสารเรื่องใบประกอบวิชาชีพผู้บริหาร.
กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2. (2547). คู่มือการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธ
(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : อุษาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : ศูนย์ลาดพร้าว.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2541). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.
กรุงเทพฯ : ศูนย์ลาดพร้าว.

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2538, มกราคม-เมษายน). การวิเคราะห์ข้อมูลพระดัมของ Path Model.

วารสารวัดผลการศึกษา, 16(48), 57-73.

สุวรรณ วิวัฒนานนท์. (2548). ปัจจัยพระดัมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

เสริมศักดิ์ วิชากรณ. (2543). จาการมเกียรติสู่การประเมิน. กรุงเทพฯ : ปาฐชาติเครื่องเขียน.

อดิศร นันนังกร. (2549). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ ไปปฏิบัติ
ศึกษาเฉพาะกรณี: โรงเรียนทอสีเขตวัฒนากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Bass, B. M. & Avolio, B. J. (1994). *Improving organization effectiveness through transformation leadership*.
Newbury Park, CA : Sage.

Bloom, B. S. (1980). The new direction in educational research: Alterable variables.
Phi Delta Kappa, 61, 382-385.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.

Hoy, W. K. & Miskel, C.G. (1991). *Educational administration: Theory research practice*
(4th ed.). Singapore: McGraw -Hill.

_____. (2001). *Educational administration: Theory research practice* (6th ed.).
New York: McGraw -Hill.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

Mischel, W. & Gilligan C. (1964). "Delay of gratification motivation for the prohibited
Gratification and response to temptation". *Journal of Abnormal and Social
Psychology*, 64, 411-417.

Wright, D. (1975). *The psychology of the moral behavior*. London: Penquin Book.